

НАПРЯМ 11. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-363-0-82>

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ РОЗБУДОВИ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

Шишка Ігор Васильович

*кандидат медичних наук, доцент,
Класичний приватний університет*

У липні 2023 року КМУ затвердив «Стратегію розбудови телемедицини в Україні» [1], стратегічні цілі якої спрямовані на усунення проблем функціонування системи е-здоров'я, як-то:

– удосконалення технічного забезпечення телемедицини, підвищення її якості та доступу пацієнта до телемедичних послуг шляхом: збільшення протягом найближчих двох років частки телеконсультацій із загального числа консультацій у два рази; доведення частки закладів охорони здоров'я, в яких застосовується телемедицина, до 80% до кінця 2025 року; забезпечення спроможності усіх медичних інформаційних систем до надання медичної/реабілітаційної допомоги телемедичними засобами;

– удосконалення нормативного регулювання розвитку і застосування телемедицини;

– удосконалення кадрового забезпечення надання телемедичних послуг завдяки здійсненню освітніх заходів і щорічному збільшенню кількості таких заходів;

– підвищення рівня обізнаності населення з питань телемедицини завдяки проведенню щорічних інформаційних кампаній на національному, регіональному та місцевому рівні, спрямованих на популяризацію телемедицини серед населення.

Усі зазначені заходи є, безсумнівно, актуальними і доречними, але, зважаючи на складні і непередбачувані умови функціонування системи охорони здоров'я під час повномасштабної війни, на нашу думку, доцільним було б додати заходи з мінімізації можливих зовнішніх і внутрішніх ризиків реалізації стратегії.

Також певні сумніви викликають джерела фінансування стратегії розбудови телемедицини, у якості яких в документі визначені кошти міжнародної технічної допомоги, фінансової та технічної допомоги міжнародних організацій у формі експертної допомоги, людських

ресурсів, необхідного матеріально-технічного забезпечення або коштів, виділених на цільові потреби.

У пояснювальній записці до Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування телемедицини» [2], який набув чинності у серпні 2023 року, також у якості джерела фінансування зазначено кошти фінансової та технічної допомоги міжнародних установ, організацій та іноземних країн. У документі зазначено, що реалізація визначених заходів з розбудови телемедицини потребуватиме у 2023 році (тобто протягом чотирьох місяців, що залишилися після набуття Законом чинності) 91 763, 4 тис. грн. Зазначені у пояснювальній записці суми технічної допомоги становлять:

- 2 млн дол. США (76 млн грн) відповідно до зареєстрованої картки проекту (Програми) № 4954 на посилення врядування системою охорони здоров'я шляхом розбудови спроможності МОЗ і, зокрема ДП «Електронне здоров'я» на строк з 01.10.2021 по 30.09.2023;

- 390 тис. дол. США (15 млн грн) відповідно до гарантійного листа Благодійної організації «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» від 16.03.2023 № 270 на підтримку діяльності з розбудови телемедицини в Україні;

- 4,4 млн грн відповідно до договору від 01.11.2022 № 01/11-1 між ДП «Електронне здоров'я» і Благодійною організацією «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» на виконання робіт з розробки технічного завдання на створення системи управління доступом та маршрутизації діагностичних зображень [2, с. 2].

Поділяємо думку С. Комісаренко [3] стосовно того, що пояснювальна записка до законопроекту залишила без відповіді питання стосовно цільового використання визначеного обсягу фінансових коштів, а також незрозумілості твердження, що закон не має жодного відношення до роботи органів місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, оскільки всі зазначені суб'єкти є зацікавленими сторонами розвитку телемедицини.

Отже, загальна сума технічної допомоги становить 95,4 млн грн, що повністю перекриває потребу у фінансуванні на 2023 рік. Але стратегією [1] передбачено реалізацію заходів з розбудови телемедицини ще й протягом 2024 і 2025 років. При цьому загальна сума фінансування не визначена, хоча у пояснювальній записці до проекту Закону зазначено, що залучення технічної допомоги передбачено на 3 роки [2, с. 2]. Як показують події останніх місяців 2023 року, надходження коштів від міжнародних організацій та іноземних країн може бути доволі ненадійним джерелом фінансування, що пов'язано з різного роду економічними негараздами або певними політичними рішеннями відповідальних осіб.

Потреба у фінансових ресурсах існує не тільки у розрізі розбудови телемедицини, але й у світлі повоєнної відбудови системи електронної охорони здоров'я загалом. За оцінками розробників «Плану відновлення системи охорони здоров'я України від наслідків війни на 2022-2032 роки» [4], розміщеного на сайті МОЗ, на реалізацію відповідних заходів знадобиться 4,21 млрд грн або 111 млн дол. США (табл. 1).

Таблиця 1

**Розмір потреби у фінансових ресурсах
за напрямом «Розвиток електронної охорони здоров'я
та посилення кібербезпеки» Плану відновлення системи
охорони здоров'я України від наслідків війни на 2023-2025 роки**

Ціль, яку необхідно досягти	Загальний розмір потреби у фінансових ресурсах для досягнення цілі
Формування єдиного медичного інформаційного простору з національною і транскордонною інтероперабельністю та наскрізними процесами і сервісами	600 млн грн
Забезпечення інфраструктурних та технічних умов надання якісних медичних послуг із використанням інформаційно-комунікаційних систем на усіх рівнях	2,5 млрд грн
Депереризація та забезпечення електронних механізмів збору та контролю якості даних, візуалізації та аналізу відкритих даних сфери охорони здоров'я	400 млн грн
Створення зручних та прозорих механізмів доступу користувачів до повних даних про своє здоров'я, управління цією інформацією	100 млн грн
Забезпечення кібербезпеки та захисту інформації	500 млн грн
Розвиток та підтримка цифрових компетентностей користувачів інформаційних технологій у сфері охорони здоров'я	100 млн грн
Функціонування сталих інституцій з чіткою моделлю управління, що забезпечує гнучкість та ефективність розвитку електронної охорони здоров'я	10 млн грн
Усього	4, 21 млрд грн

Джерело: складено автором на основі [4, с. 104]

Порівняно з загальною сумою державного фінансування сфери охорони здоров'я, яка визначена у бюджеті на 2024 рік в обсязі 201,9 млрд грн [5], вказана сума не є суттєвою, але, зважаючи на те, що бюджетне фінансування медичної галузі є недостатнім, навіть така додаткова потреба може призвести до невиконання певних завдань стратегічного розвитку системи е-здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Стратегії розбудови телемедицини в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія, План від 14.07.2023 № 625-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/625-2023-p#Text> (дата звернення: 29.12.2023).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування телемедицини: Закон України від 09.08.2023 № 3301-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3301-20#Text> (дата звернення: 29.12.2023).
3. Комисаренко С. Телемедицина или лечение на расстоянии: станет ли медицинская помощь лучше. 2023. URL: <https://napensii.ua/articles/252185-telemedicina-ili-lechenie-na-rasstoyanii-stanet-li-mediczinskaya-pomoshh-luchshe/> (дата звернення: 29.12.2023).
4. План відновлення системи охорони здоров'я України від наслідків війни на 2022-2032 роки. Версія 2.4 (від 21.07.2022 року). URL: https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/21-07-2022-Draft-Ukraine%20HC%20System%20Recovery%20Plan-2022-2032_UKR.pdf (дата звернення: 30.12.2023).
5. Фінансування охорони здоров'я у проєкті бюджету-2024 зросте на 24,4 мільярда. 20.10.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-health/3776281-finansuvannya-ohoroni-zdorova-u-proekti-budzetu2024-zroste-na-244milarada.html#:~:text=Відповідно%20до%20показників%20проєкту%20бюджету,млрд%20грн%20більше%20цьогорічного%20показника> (дата звернення: 30.12.2023).